

नेपाल गजेट

नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४] काठमाडौं माघ २५ गते २०११ साल [संख्या २६

भाग १

२०१० साल माघ ७ गतेको शाहीघोषणा

स्वस्तिश्री गिरिराज चक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावलि
विराजमान मानोन्नत ओजस्वी रात्रन्ध्र प्रोज्ज्वल नेपाल तारा ॐरामपट्ट अतुल
ज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अति प्रवल गोरखा दक्षिण बाहु महाधिपति फिदड मार्सुड
सर्वोच्च कम्याण्डर इनचीफ श्री मन महाराजा धिर ज श्री श्री श्री महाराज त्रिभुवन
वीर विक्रम जङ्ग बहादुर शाह बहादुर शम्शेर जङ्ग देवानाम सदा समर विजयिनामः

आगे प्यारा प्रजा मैत्र के यथोचित,

हाम्रो राज्यको विधान सम्बन्धी केही कुराहरूको विषयमा तथा केही कानूनी
कुराहरूको व्याख्याको सम्बन्धमा केही शंका उत्पन्न हुन गएका कुरा हाम्रा भ्या-
नमा स्याईएको हुनाले,

(१२३)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तथा, हाम्रो प्यारो देश तथा प्यारा जनताहरूको हितको निम्ति, यस नाजुक संक्रमणकालमा

यस्ता शंकहरूलाई निर्मूल गर्न आवश्यक भएको हुनाले,

हामी श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवन विर वीरक्रम शाहदेव बाट देहाए बमोजिमका कुराहरू घोषणा गरी जारी भरी वक्तोका छौं,

- (१) अन्तरनिहित राजकिय सत्ता तथा शाही विशेषधिकार द्वारा कार्यकारिणी, व्यवस्थापिका तथा न्याय सम्बन्धी सर्वोच्च अधिकार राजामानै रहने हाम्रा महान पुर्खाहरूको पाला देखिनै चली आएको हाम्रो मुलुकको परम्परा र प्रथा हो। हाम्रा विशिष्ट पुर्वाधिकारीहरू द्वारा सुम्पिएको अख्तियार अनुसार सो अधिकार केही समयका लागि, वहाँहरूका प्रधान मंत्रीहरू द्वारा प्रयोग गरिएको थियो। फाल्गुन ७, २००७ को हाम्रा घोषणाद्वारा सो अख्तियारी फिर्किएको हुनाले अब सबै क्षेत्रमा सर्वोच्च अधिकार केवल हामीमा नै छ।
- (२) हाम्रो प्यारो देशका जनताहरू, जनतैहरूद्वारा निर्वाचित हुने प्रतिनिधिहरूद्वारा बनाइने प्रजातान्त्रीक संविधानको अनुसार, शासित हुन भन्ने हाम्रो सदैव देखिको इच्छा र संकल्प छ। हाम्रो देशको परिस्थितिमा सम्भव हुने यथासमय शिघ्रताको साथ, संविधान सभाका लागि चुनाव गरिने प्रयत्न गरिदै छ। हाम्रो देशको संविधान त्यहि हुनेछ जुन यस संविधान सभा द्वारा तयार गरिने छ।
- (३) निर्वाचित संविधान सभाद्वारा संविधान तयार नगरे सम्म" अन्तरिम समयका लागि, देशको शासनमा जनतालाई सरिक गराउने हाम्रो सदैव देखि नै रहेका इच्छा र संकल्प छ। हाम्रो यी संकल्पहरू अनुसार हामीबाट समय समयमा जनताको आवश्यकतानुसार विभिन्न मंत्री मण्डलहरू, तथा केही छोटो अवधिका लागि पर्न आएको विशेष परि-

(१२५)

स्थितिमा, परामर्श दातृ मण्डलको सहायता बाट, शासन गरी बक्से-
का यियोँ । हाफ्रो मंत्रीमण्डल तथा अरु विभिन्न अंगहरूको पथ प्रदर्शनका
लागी हामी बाट आफ्नो अधिकार द्वारा नेपाल अन्तरगत
२००७ नामक एउटा कानून जारी गरी बक्स्यौ तथा यस कानून
लाई पछि २ पटक संशोधन पनि गरी बक्स्यौँ । यस्तै किसिम संग जन-
ताको बेहतर शासनका लागि हामीबाट अरु पनि धेरै कानून तथा
नियमहरू जारी गरी बक्सेका छौँ यी सबै ऐन तथा नियमहरू, हामीबाट
आफ्नो राजकिय सत्ताको अन्तर्गत निहित अधिकार तथा शाही विशेष
पाधिकारको प्रयोग द्वारा; जारी गरी बक्सेका छौँ र; यी ऐन र नियमहरू
हामीबाट समय समयमा गरिने संशोधन तथा रूपान्तरको अधीन रही,
भर मुलुकमा पूरा तवरले लागू हुने छन् । यस्तै किसिम संग, राजकिय-
सत्ताको आफ्नो अन्तर्गत निहित अधिकार तथा शाही विशेषाधि-
कारबमोजिम हामी बाट अहिले सम्म गरी आए भैं कानून बनाउने
काम जारी राखी बक्सने छौँ, र हाफ्रा यस्ता सबै ऐनहरू भर
मुलुकको लागि, कानून सह लागू हुनेछ, कानून बनाउने क्षेत्रमा, हामीबाट
उपर्युक्त अवसर आएपछि किटानसाथ लेखिए अनुसार केही समित अधिकार
सल्लाहाकार समा जस्तै कुनै अंगलाई सुम्पन सक्ने बक्सने छौँ । आफ्नो इच्छा
तथा संकल्पहरू अनुसार हामीबाट पछि खडा गर्न सकि बक्सने कुनै अंग द्वारा,
जस्ताई कि हामीबाट आफ्नो कानून बनाउने अधिकार, तोकिएको हद सम्म
सुम्पन सकि बक्सने छौँ सम्पूर्ण स्थिति, कानून तथा सम्पूर्ण विधिहरूलाई दोहा-
न्याउन र पुनरावलोकन गर्न सकिने छ । त्यस बेला सम्म कानून बनाउने क्षेत्रमा
सर्वोच्च अधिकार चली आएबमोजिम हामीमानै रहने छ ।

(४) न्याय क्षेत्रमा हामीबाट आफ्नो इच्छा तथा संकल्पहरू अनुसार अन्तरिम शासन
विधान तथा त्यसपछिको प्रधान न्यायालय ऐन द्वारा आफ्नो केही अन्तरनिहित
अधिकारहरू प्रधान न्यायालयलाई सुम्पि सक्ने बक्सने छौँ । निम्नमा अनुसार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रकाशित गर्दछौँ । निम्नमा अनुसार २००८

निर्वाचित सविधान सभाद्वारा एउटा उपर्युक्त संविधान नबनाएसम्म समय समयमा संशोधित भएका यी ऐनहरू द्वारा प्रधान न्यायालय लाई नसुम्पेको जुनसुकै न्याय सम्बन्धी अधिकारहरू पनि हामीमा नै रही रहने छ भन्ने कुरा स्पष्ट हुनु पर्दछ। हामीबाट आफ्नो अधिकार अन्तर्गत जारी गरी बक्सेका कानूनहरू द्वारा कुनै अदालत अथवा अरु कुनै अधिकारी लाई अधिकार नसुम्पेसम्म सो नसुम्पेको अधिकार प्रयोग गर्न सकिने छैन भन्ने पनि स्पष्ट हुनु पर्दछ।

(५) कार्यकारिणी क्षेत्रमा, आफ्नो इच्छा तथा सङ्कल्पहरू अनुसार हामीबाट आफ्नो प्यारा प्रजाहरूको आवश्यकताअनुसार एउटा मन्त्रीमण्डको सहायताबाट शासन गरी रही बक्सेका छौं, हामीबाट समय समयमा जारी गरी बक्सेका विभिन्न ऐन तथा नियमहरू अनुसार कार्यकारिणी अधिकार यस मंत्री मण्डललाई निदर्शित तरिकाबाट सुम्पी बक्सेका छौं। हामीबाट अथवा हाम्रो अधिकारबाट जारी गरिएका ऐन नियम अथवा सवालहरू अनुसार, हाम्रो मन्त्रीहरू तथा तिनीहरू मातहतका सरकारी कर्मचारीहरूले प्रयोग गरेको अधिकार अथवा शक्ति, हमेशा कार्य कारिणी अधिकारको उचित र उपर्युक्त प्रयोग हुने र भएको मानिनेछ र तसर्थ यस विषयमा कुनै अदालतमा पनि कुनै सवाल जवाफ गर्न सकिने छैन। जनतको पीर मर्का हटाउनको निमित्त उचित कार्य विधि तथा उपर्युक्त उपाय हरूको सम्बन्धमा, कार्यकारिणी अधिकारको उपयोगको विभिन्न क्षेत्रमा व्यवस्था गरिने छ।

(१) यस प्रकारका सङ्काहरूलाई अझ निवारण बर्नाका लागी, हामीबाट, प्रचलित कानून हरूमा केही संशोधन गर्ने व्यवस्था गर्न लागी बक्सेकाछौं। तैपनि हाम्रो यो घोषणा लाई हाम्रा प्रजा, सबै सरकारी र गैर सरकारी संस्थाहरू, सबै सरकारी कर्मचारीहरू तथा सबै अदालतहरूद्वारा पूरा मान्यता दिईने छ हाम्रो बाहुली नीशाना तथा बालमोहर बाट, आज बाघ ७ गते, २०१० को दिन जारी गरिएको।

नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०

केही कानूनी शब्दहरू तथा शब्द समूहहरूको प्रामाणिक परिभाषा हुनु उचित देखिएकोले श्री ५ माहाराजाधिराज बाट आफ्नो राजकीय शक्ति र शाही विशेषाधिकारको प्रयोग गरी देशको ऐन बनाई जारी गरी बक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम:— यस ऐनलाई “नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०” भनिने छ ।

२. परिभाषा:— विषय वा प्रसंगबाट अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐन वा अरु नेपाल ऐनहरूमा :—

(क) कार्य— फौजदारी या देवानी कसूरको प्रसंगमा प्रयोग गरेको “कार्य” भन्ने शब्द भित्र कार्यहरूको समूहसमेत पर्दछ र गरेका कार्यहरूलाई जनाउने शब्दहरूले भानून्ले गर्नु पर्ने नगरेको समेत जनाउँछ ।

(ख) परिच्छेद— यो शब्दले “परिच्छेद” भनी जनिएको नेपाल ऐनको कुनै परिच्छेद सम्झनु पर्छ ।

(ग) प्रारम्भ— नेपाल ऐनको प्रसंगमा प्रयोग गरिएको ‘प्रारम्भ’ भन्ने शब्दले ऐन लागू हुने दिनलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) लिखत— यो शब्दले अक्षर, अंक तथा चिन्हहरूद्वारा कुनै विषयलाई लेखबद्ध गर्ने कामको निमित्त प्रयोग हुन सक्ने वा प्रयोगमा ल्याउने मनसाय गरीएको उक्त साधनहरू मध्ये एक वा एक भन्दा बढी साधनहरू द्वारा कुनै वस्तुमा लेखिएको, प्रकट गरीएको तथा वर्णन गरीएको विषयलाई लिइने छ ।

(ङ) ऐन— यो शब्दले ऐन, सवाल वा तिनमा लेखिएको कुनै कुरालाई समेत जनाउँछ ।

(च) बाबु— यो शब्दले कानूनबमोजिम धर्मपुत्र राख्न पाउनेमा सो राख्ने बाबुलाई समेत जनाउँछ ।

- (ब) आर्थिक वर्ष — यो शब्दले श्रावण संक्रान्ति देखि शुरू हुने साललाई सम्झनु पर्छ ।
- (ज) लापरवाहीसाथ गरेको वा नगरेको जे भएतापनि वास्तवमा इमान्दारी साथ गरीएको कामलाई “असल नियतले गरेको” मानिने छ ।
- (झ) सरकार — नेपाल अन्तरीम शासन विधान, २००७ लागू भएपछी गरीएको वा गरिने कुनै कामको सम्बन्धमा सो ऐनबमोजिम मन्त्रीहरूको सल्लाह अनुसार काम गर्ने श्री ५ महाराजाधिराजलाई सरकार सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) श्री ५ महाराजाधिराजका सम्बन्धमा प्रयोग गरीएका शब्दहरूले राजकीय परिषद् ऐन, २०१० बमोजिम बनेको राजकीय परिषदलाई समेत सम्झनु पर्छ ।
- (ट) अचल सम्पत्ति — भन्नाले जग्गा जमीन, त्यसबाट हुने लाभ, जमीन मा जडीएका चीज वस्तुसमेत जनाउँछ ।
- (ठ) नेपाल ऐन — यो शब्दले २००७ साल फागुन ७ गते उपान्त श्री ५. महाराजाधिराजबाट जारी गरी वकसेको कुनै ऐन र नेपाल अन्तरीम शासन विधान, २००७ अन्तर्गत बनेको जुनसुकै ऐनलाई पनि सम्झनु पर्छ ।
- (ड) नेपाल कानून — यो शब्दले नेपाल ऐन वा नेपालको कुनै भागमा कानून सरह लागू हुने ऐन, सवाल नियम, आदेश वा उपनियम सम्झनु पर्छ ।
- (ढ) महिना — यो शब्दले नेपाली पञ्चाङ्गबमोजिम संक्रान्तीको हिसाब गणना गरिने महिना सम्झनु पर्छ ।
- (ण) चल सम्पत्ति — यो शब्दले अचल सम्पत्ति बाहेक अरु हर एक किसिमको सम्पत्तिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (त) ऋण — यो शब्दले धर्म भाक्नको सट्टा ऐनले प्रतिज्ञा वा घोषणा गर्न पाउने व्यक्तिले गरेको प्रतिज्ञा वा घोषणालाई समेत जनाउँछ ।

- (ध) कसूर—यो शब्दले प्रचलित कानूनबमोजिम गरेमा वा नगरेमा सजाय हुने कार्य सम्भन्ध पर्छ।
- (द) भाग—यो शब्दले नेपाल ऐनमा 'भाग' भनी लेखिएकोमा सो ऐनको भागलाई सम्भन्ध पर्छ।
- (ध) व्यक्ति—यो शब्दले संयुक्त भएको वा नभएको कुनै कम्पनी, संघ, वा जनसमूह समेत जनाउँछ।
- (न) निर्धारित—यो शब्दले ऐनमा "निर्धारित" भनी लेखिएकोमा सो ऐन-मुताबिक वरिष्क नियमहरू निर्धारित भएको सम्भन्ध पर्छ।
- (प) नियम—यो शब्दले कुनै ऐनले दिएको अख्तियारको प्रयोग गरी बनाएको नियम सम्भन्ध पर्छ तथा कुनै ऐन अन्तरगत नियम सरह बनाएको विनियम समेतलाई जनाउँछ।
- (फ) अनुसूची—यो शब्दले ऐनमा 'अनुसूची' भनी लेखिएकोमा सो ऐनको अनुसूची सम्भन्ध पर्छ।
- (ब) दफा—यो शब्दले ऐनमा 'दफा' भनी लेखिएकोमा सो ऐनको दफा सम्भन्ध पर्छ।
- (भ) सहिष्ठाप—यो शब्दले आफ्नो हस्ताक्षरले सहि गर्न नजान्ने मानिसको हक्कमा उसको ल्याप्चे सहि र सहिष्ठापको व्याकरण अनुसारको रूपान्तर तथा त्यस्तै किसिमको शब्दहरू समेत जनाउँछ।
- (म) पुत्र (छोर)—यो शब्दले ऐनमा धर्मपुत्र राख्न पाउनेले राखेको धर्मपुत्रलाई समेत जनाउँछ।
- (य) उपदफा—यो शब्दले दफामा 'उपदफा' भनी लेखिएकोमा सो दफाको उपदफा सम्भन्ध पर्छ।
- (र) इच्छापत्र—यो शब्दले बक्सपत्र र भरेपछि सम्पत्ति पाउने गरी खुसीराजीले लेखी दिएको सवै लिखतलाई जनाउँछ।

(ब) लिखत— यो शब्दले छापिएको लियो गरेको, तस्वीर खिचेको र बरु कुनै प्रकारले देखिने बुझिने आकरमा लेखिएका शब्दहरूलाई समेत सम्झनु पर्छ।

(व) साल— यो शब्द नेपाली पञ्चाङ्ग अनुसार गनिने अर्थात् वैशाख संक्रान्तिदेखि शुरू हुने साललाई सम्झनु पर्छ।

३. ऐनहरू लागू हुनेवारे:— कुनै नेपाल ऐनमा यो भित्तिदेखि लागू हुने भनी नलेखिएकोमा देहाएमा लेखिएवमोजिम लागू हुनेछ।

(क) नेपाल अन्तरीम विधान २००७, सालवमोजिम बनेको ऐनको हकमा श्री ५ महाराजाधिराजबाट स्वीकृति बक्सेको दिनदेखि।

(ख) अरु कुनै नेपालका ऐनहरूका हकमा ऐन बनी श्री ५ महाराजाधिराजबाट प्रमाणित गरिवक्सेका दिनदेखि।

तर नेपाल गजेटमा ती ऐन प्रकाशित हुनु अगावै गरी सकेको वा नगरेको कुनै दृग्दनीय कुराको हकमा भने ती ऐनवमोजिम दण्ड सजाय हुदैन।

४. खारिजीको परिणाम:— कु नेपाल ऐनले अलेसम्म बनेको र पछि बन्ने कुनै ऐनलाई खारेज गर्नु भन्ने अर्कै अभिप्राय नदेखिएमा खारेज भएको ऐनले:—

(क) खारेज हुँदाको बखत चलती नभएको वा कायम नरहेको कुनै कुरा पनि जगाउदैन।

(ख) यसरी खारेज भएको ऐनको अघी चालू भएको कुरा वा सोवमोजिम रीत पुर्‍याई अधि गरिएको कुन काम वा भोगीसकेको कुनै सजाय-लाई असर पाउँदैन।

(ग) यसरी खारेज भएको कुनै ऐनवमोजिम पाएको, हासिल गरेको वा भोगेको कुनै हक, सुविधा, कर्तव्य वा दायित्वमा असर पर्ने छैन।

(ब) यसरी खारेज भएको कुनै ऐन विरुद्ध गरेको कुनै अपराधमा गरिएको कुनै दण्ड सजाय वा जफतलाई असर पर्ने छैन।

(ड) माथी भनिएको कुनै त्यस्तो हक, सुविधा, कर्तव्य, दायित्व, दण्ड, सजाय वा जफतका सम्बन्धमा भएको कुनै तहकिकात कानूनी कारवाइ वा उपायमा यसले असर पार्ने छैन । त्यस्तो कुनै तहकिकात कानूनी कारवाइ वा उपायलाई सुरु गर्न, जारी राख्न वा लागू गर्न हुन्छ र खारेज गर्ने ऐन पास नभए सरह गरी त्यस्तो दण्ड सजाय वा जफत गरे हुन्छ ।

५. कुनै मुद्दा ऐन वा विनियमको संशोधन गर्ने ऐनको खारेजी:— कुनै कुरा स्पष्ट रूपले छुटाई, थपी वा बदली कुनै नेपाल ऐनको मुल कुरालाई संशोधन गर्ने ऐनलाई कुनै नेपाल ऐन वा विनियमले खारेज गरेकोमा अक अभिप्राय नदेखिएसम्म त्यस्तो खारेज भएको र सो खारेज हुने वखत चालु रहेको ऐनबाट वनैको संशोधन जारी रहनमा त्यस खारेजीले असर पाउँदैन ।

६. खारेज भएको ऐनहरू फेरी जारी हुने दारः— पूरा वा केही खारेज भैसकेको ऐनको पूरा वा केही भाग फेरी जारी गर्नु पर्दा नेपाल ऐनमा त्यसको प्रयोजन खुलाई प्रष्ट लेख्नु पर्छ ।

७. खारेज भएका ऐनहरूको संकेतको व्याख्या:— यो वा अरुकुनै नेपाल ऐनले अधिको ऐनको कुनै कुरा खारेज गरेर रूपान्तर गरी वा नगरी फेरि लागू गरेमा अर्को अभिप्राय न देखिए अरु कुनै ऐन वा आलेखमा सो खारेज भएको कुराको संकेत रहेछ भने सो संकेतलाई त्यस किसिमबाट फेरी जारी भएको ऐनको कुराको संकेत सम्भव पर्छ ।

८. समय प्रारम्भ र अन्त:— कुनै नेपाल ऐनमा केही समयको अवधि वा दिनहरूमा पहिला हिस्सा वा दिनलाई बाहेक गर्नु परेमा “देखि” भन्ने शब्द र केही समयको अवधि वा दिनहरूमा आखिरी हिस्सा वा दिन सामेल गर्नु परेमा “सम्म भन्ने” शब्द लगाए पुग्छ ।

९. समयको गणना:— कुनै नेपाल ऐनमा कुनै काम वा कारवाइ हुनै थुन्डा वा अदालतलाई यो मितिमा वा यति म्याद भित्र गर्नु भनि तोकिएको वा हेर्न वा

गर्न इजाजत दिईएको रहेछ र त्यो मिति वा त्यस्तो म्यादको आखिरीदिनमा अड्डा वा अदालत तानेल भएमा त्यो काम वा कारवाही अड्डा वा अदालत खुलेको भोलीपल्टै भएको रहेछ भने म्यादैभित्र भएको ठहर्छ ।

१०. फासलाको नाप—कुनै नेपाल ऐनको प्रयोजन निमित्त फासलाको नाप लिनुपरेमा अर्कै अभिप्राय नदेखिए समधरातलमा सीधा रेखाबाट नाप्नु पर्छ ।

११. ऐनमा तोकिएको दरको अनुपातमा महसूल लिने बारे:— हाल भैरहेको वा पछि हुने कुनै ऐनबमोजिम कुनै चिजमा तौल, नाप वा मातृको मोलबमोजिम महसूल अन्तः शुल्क वा यस्तै किसिमको कुनै कर लाग्ने भएमा त्यस्तो महसूल लिँदा चिज धेरै थोरै जेभए पनि सोही दरले लाग्ने छ ।

१२. लिंग र वचन:— विषय वा प्रसङ्गबाट अर्को अर्थ नलागेमा सबै नेपाल ऐनमा—

(१) पुलिगलाई बुझाउने शब्दहरूले स्त्रीलिङ्गलाई पनि बुझाउँछ ।

(२) एक वचनको शब्दले बहुवचन वहुवचनको शब्दले एक वचनलाई बुझाउँछ ।

१३. सरकार र श्री ५ लाई ऐनले बाध्य गर्ने बारे:— नेपालको कुनै ऐनले पनि:—

(क) श्री ५ महाराजाधिराजको हित, उपाधि, हक वा शाही विशेषाधिकार लोप गरेको, काट छाट गरेको, सिमित गरेको वा छोट्याएको वा

(ख) ऐनमा सो गर्ने अभिप्राय स्पष्ट खुलेको रहेनछ भने, सरकार माथि कर, दायित्व र कार्यभार लगाएको सम्झने छैन ।

१४. दिईएको अधिकार समयसमयमा प्रयोग गर्न पाउने बारे:— कुनै नेपाल ऐनले अख्तियार दिएकोमा अर्को अभिप्राय नदेखिए चाहिएका बखत बखतमा सो अधिकारको प्रयोग गर्न हुन्छ ।

१५. नियुक्ति गर्ने अधिकारमा ओहोदाका हैसियतले नियुक्ति गर्ने अधिकार समेत सामेल हुने बारे:— कुनै नेपाल ऐनले कसैलाई कुनै पद वा काममा नियुक्ति गर्ने अधिकार दिएकोमा कुनै प्रतिकूल कुनै स्पष्ट रूपले उल्लेख गरिएको रहेनछ भने यो ऐन जारी भए पछि यस किसिमको नियुक्ति मानिसका नामबाट वा ओदाका हैसियतबाट हुन सक्तछ ।

१६. नियुक्ति गर्ने अधिकारमा सस्पेण्ड र बर्खास्त गर्ने अधिकार समेत सार्ने हुने बारे:—कुनै नेपाल ऐनले कसैलाई नियुक्ति गर्ने अधिकार दिएकोमा अर्को अभिप्राय नदेखिए सो बखत नियुक्ति गर्ने अख्तियार पाएका अधिकाराले आफुले वा त्यस्तो अख्तियार पाएको अरुले नियुक्ति गरेको मानिसलाई सस्पेण्ड वा बर्खास्त गर्न पाउछ ।
१७. कर्मचारीहरूको साटफेर:— कुनै नेपाल ऐनले कुनै अड्डामा काम गरी रहेका वा केही जवानलाई यो ऐनबमोजिम गर्नु भनी सूचना दिँदा कागरीरहेका वा साधारणतः त्यस्तो काम गर्ने अफिसरको दर्जा खुलाई दिए पुग्छ ।
१८. उत्तराधिकारीहरू:— कुनै नेपाल ऐनमा कर्मचारीको उत्तराधिकारी संगको वा अखिन्न उत्तराधिकार भएका कर्पोरेसनको उत्तराधिकारी संगको कानूनी सम्बन्ध प्रकट गर्दा सो कर्मचारी वा कर्पोरेसन संगको सो कानूनी सम्बन्ध देखाए पुग्छ ।
१९. मुख्य अफिसर मातहतका कर्मचारी — कुनै अड्डाका मुख्य वा माथिल्लो दर्जाका अफिसर संग सम्बन्ध राख्ने कानून निजहरूका ठाउँमा कानून बमोजिम काम गरीरहेका डेपुटी वा मातहतका कर्मचारीहरूका हकमा लागू हुनेछ भनी भनालाई कुनै नेपाल ऐनमा मुख्य वा माथिल्लो दर्जाको अफिसरको कर्तव्य तोकि दिए पुग्छ ।
२०. ऐनबमोजिम निकालिएका आदेश इत्यादिको व्याख्या:— नेपालको कुनै ऐनले सूचना, आदेश, योजना, नियम, फाराम वा उपनियम जारी गर्ने अख्तियार दिएको भए विषय वा प्रसंगबाट अर्को अर्थ नलाग्दा यो ऐन लागू भएपछि पनि ती सूचना, आदेश, योजना, नियम, फाराम वा उपनियमहरूको अर्थ सो अख्तियार दिने ऐन वा विनियममा लागेबमोजिम नै हुन्छ ।
२१. आदेश, नियम वा उपनियम बनाउने अख्तियार भित्र संशोधन गर्ने, बदल्ने वा खारेज गर्ने अख्तियारसमेत सामेल गर्ने बारे:— कुनै नेपाल ऐनले सूचना,

आदेश, नियम वा उप-नियम जारी गर्ने अख्तियार दिइएको भने सो अख्तियारले त्यस्तै किसिमको अवस्थामा त्यहाँ निकास। मुताबिक त्यही किसिमले सो जारी गरिएका सूचना, आदेश, नियम वा उपनियमहरूलाई थपन, संशोधन गर्ने, बदलन वा खारेज गर्ने हुन्छ।

२२. ऐन स्वीकृत र लागू हुँदाको विचमा नियम वा उपनियम बनाउने र आदेश जारी गर्ने बारे:— पास हुनासाथ लागू नहुने गरी बनेका कुनै नेपाल ऐन-द्वारा नियम वा उपनियमहरू बनाउन, ऐन लागू गर्नालाई कुनै आदेश जारी गर्ने कुनै, अड्डा अदालत खडा गर्ने, त्यहाँ जज, अफिसर भर्ना गर्ने, वा मानिस, समय, ठाउँ, रीत वा रस्तेको निमित्त ऐनबमोजिम केही गर्न परेमा त्यो ऐन वा विनियम पास भई सकेपछि जैले सुकै पनि त्यो अख्तियारी प्रयोग गरे हुन्छ तर यसरी बनेका वा निकालिएका आदेश, नियम वा उपनियम सो ऐन चालू नहुन्जेल लागू हुदैनन्।

२३. पहिले प्रकाश गरी नियम, उपनियम बनाउनु पर्दा लागू हुने कुराहरू:— नियम वा उपनियम पहिले प्रकाश गरी बनाउने अख्तियार दिने भनी कुनै नेपाल ऐनमा लेखिएको छ भने सो विषयमा देहायका कुराहरू लागू हुनेछन्:—

(१) नियम वा उपनियमहरू बनाउन अख्तियार पाएको अधिकारीले सो नियम वा उपनियमहरूले असर पार्ने सक्ने मानिसहरूलाई थाहा दिना निमित्त सो प्रस्तावित नियम वा उपनियमहरू बनाउनु भन्दा अघि त्यसको मसौदा प्रकाशित गर्नु पर्दछ।

(२) अधिकारीले यति रित पुर्‍याए पुग्छ भनी ठहर्‍याए मुताबिक वा पहिले प्रकाश गर्नु पर्ने बारको शर्तले आवश्यक भएमा सरकारद्वारा तोकिएको रित पुर्‍याई प्रकाश गर्नु पर्छ।

(३) कुन मितिमा वा कुन मिति पछि त्यस विषयमा विचार गरिने हो सो समेत खोली मसौदाको साथ साथै सूचना प्रकाशित हुनु पर्छ।

(४) नियम वा उपनियम बनाउन अख्तियार पाएको अधिकारीले र सो नियम वा उपनियम अरु कुनै अधिकारीको स्वीकृति, अनुमती वा सहमती लिएर बनाउनु पर्ने भए त्यस्तो स्वीकृति, अनुमती वा सहमती दिने अधिकारीले पनि त्यो नियम वा उपनियम बनाउने अख्तियार पाएको अधिकारीकहाँ तोकिएको भित्ति भन्दा बगवै जोसुकैबाट आएको सुझाव वा विरोधको विचार गर्नु पर्छ ।

(५) पहिले प्रकाश गरी नियम वा उपनियम बनाउने अख्तियारीबमोजिम नियम वा उपनियम बनाउने आशयले नेपाल गजेटमा प्रकाश गरे पछि सो प्रकाशमा ती नियम वा उपनियम रित पूर्वक बनेका छन् भने कुराको निर्णयात्मक प्रमाण हुनेछ ।

२४. खारेज भएका र पुनःजारी गरिएका ऐन अन्तर्गत निकालिएका आदेश इत्यादि लागू भई रहने बारे:—यो ऐन लागू भएपछि कुनै नेपाल ऐन केही रूपान्तर भई वा नभई खारिज भयो वा फेरि जारी भयो भने कुनै प्रतिकूल कुरा स्पष्टरूपले उल्लेख नभएवा खारेज भएका ऐनबमोजिम भएका भिक्षुक्ति सूचना, आदेश, योजना, नियम, फाराम वा उपनियम फेरि बनेको ऐनका कुरासंग नवाफसम्म जारी नै रहनेछन र नयाँ बनेका ऐनमा लेखिए मुताबिक भएका भिक्षुक्ति, सूचना, आदेश, योजना, नियम, फाराम वा उपनियम नियमले नहटाएसम्म नयाँ बनेको ऐनबमोजिम नै बनेको वा निकालिएको संझिनेछ ।

२५. दुई वा धेरै ऐन अन्तर्गत सजाय हुने कसर बारेका कुरा:—
दुई वा दुई भन्दा बढी ऐन मुताबिक गरेमा वा नगरेमा कसर मानिने काम रहेछ भने कसरदारलाई ती मध्ये कुनै एक ऐनबमोजिम सजाय हुन्छ तर एक पटक सजाय पाई सकेपछि सो कसरमा दोस्रो पटक सजायको भागी हुँदैन ।

२६. हुलाकद्वारा तामेब गर्नुको अर्थ:— कुनै नेपाल ऐनले कुनै लिखित हुलाकद्वारा तामेब गर्नु पर्ने भएमा वा सो ऐनले त्यसो गर्ने अख्तियार दिएमा 'तामेब

(१९६)

गर्नु', 'दिउ' 'पठाउनु' वा त्यस्तै अरु कुनै शब्दहरू परेको भए अर्कै अभिप्राय नदेखिएमा तामेल गर्नुको मतलब स्वामन्दी गरी राम्रोसंग ठेगाना लेखी महसूल पहिलेनै तिरी रजिस्टरी गरी हुलाक दाखिला गर्नु भनेको सम्झनु पर्छ, त्यस्तो गरेको ठहरेमा लेखिएबमोजिमको लिखत भएको चिठी हुलाक पुग्ने साधारण समयमै पुगेको ठहर्छ ।

२७. ऐनको उल्लेख:— (१) कुनै नेपाल ऐन र सो ऐन अथवा कुनै विनियम अन्तर्गत वा सो संबन्धमा बनाइएको कुनै नियम, उपनियम, आलेख वा लिखतमा कुनै ऐनलाई नाम अथवा संक्षिप्त नाम दिइएको छ भने, सो नामबाट वा त्यसको नंबर र सालबाट उल्लेख गर्न सकिने छ र कुनै ऐनमा लेखिएको कुरालाई सो कुरा रहेको ऐनको दफा वा उपदफाबाट उल्लेख गर्न सकिने छ ।

(२) यो ऐन र कुनै नेपाल ऐनमा अर्को कुनै ऐनको केही भागको वर्णन वा उल्लेख गर्दा, अर्को अभिप्राय नदेखिएसम्म सो वर्णन वा उल्लेख गरिएको भागको शुरु र अन्त्यमा लेखिएको वा उल्लेख गरिएको शब्द, दफा वा अरु भागसमेत सामेल रहेको संझिनेछ ।

२८. पहिलेका ऐनहरूको व्याख्यान:— (१) सम्बत् २००७ साल फाल्गुन ७ गते अघि बनेको कुनै नेपाल कानूनमा धी ३ महाराज, मुख्तियार, वा तालुकवालालाई बुझाउने शब्दहरूले, संवत् २००७ साल फाल्गुन ७ गते उपान्त गरिएको वा गरिने कुनै काम कारवाहीमा सरकारलाई भनेको सम्झनु पर्छ ।
(२) विषय वा प्रसंगबाट अरु कुनै गर्नु पर्ने आवश्यक नदेखिएमा संवत् २००७ साल फाल्गुन ७ गते अघि बनेका नेपाल कानूनको व्याख्यामा यस ऐनका दफा ६, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८, १९, २०, र २१ लागू हुनेछन् ।

आज्ञा ले—

तिलकशमशेर सेक्रेटरी—कानूनमन्त्रालय.

250

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ ।